

Klass: Gastropoda (snäckor), **Familj:** Lepetidae, **Släkte:** Propilidium, **Art:** Propilidium exiguum (Thompson, 1844)
Synonymer:

Kännetecken

Propilidium exiguum är en liten skålsnäckla som är nästan lika hög som bred och drygt 30% längre än bred. Maxstorleken är ca 4 x 3 x 2,5 mm i längd, bredd respektive höjd. Skalet karaktäriseras vidare av att embryonalskalet (det lilla skalet på "toppen" av det stora) vanligtvis sitter kvar i skalets topp som ett spiralformat bakåtböjt litet överhäng. Så är inte fallet hos artens nära släktingar, den grå *Lepeta caeca* (O.F. Müller, 1776) och den gula *Iothia fulva* (O.F. Müller, 1776). *P. exiguum* har inte någon slits i framändan på skalet eller nära skaltoppen (apex), så den går heller inte att förväxla med arter av släktena *Emarginula* eller *Puncturella*. Apex är hos *P. exiguum* enbart förskjuten en liten aning bakom skalets mittpunkt, medan den hos andra inhemska snarlika arter vanligen är tydligt förskjuten bakåt. Skalet, som är fint och halvgenomskinligt, har på utsidan ett tydligt ruttmönster bestående av upp till ett 70-tal tunna radiära ribbor korsade av ca 40-50 med skalöppningen parallella ribbor. Till färgen är skalet mjölkvitt i toppen och mera smutsbrunt längre ned. Runt skalöppningen blir skalet åter vitare. Insidan är glänsande pärlemoraktigt vit med ett för arten karakteristiskt litet skalseptum (hylla) alldeles under apex. Djuret är gräddfärgat.

Utbredning och status

I svenska vatten är arten endast känd från Bohuslän. Övrig skandinavisk utbredning inkluderar Norges kust norrut till Lofoten. Vidare är arten känd från Shetlandsöarna, Skottlands västkust samt Irland och vidare söderut till Azorerna och Medelhavet. Arten anses inte vara allmän någonstans i sitt utbredningsområde, men kan å andra sidan vara förbisedd p.g.a. sin ringa storlek. Det är svårt att samla in små hårdbottenlevande sublittorala organismer, både med skrapning och dykning. I de undersökningar som gjordes längs svenska västkusten under åren 1921-38 (Jägerskiöld-expeditionen) påträffades arten inte alls. De senaste fynden i svenska vatten härrör från tidigt 1970-tal. Sedan dess är arten så vitt är känt inte alls observerad, och det finns således en risk att den har försvunnit helt från våra vatten. Mer kunskap behövs dock, varför arten klassificeras som DD.

Ekologi

P. exiguum förekommer på hårda eller steniga botten mellan ca 7 och 170 meters djup. I svenska vatten uppträder den dock i regel nedom ca 40 meter. Arten är detritusätare, och skildkönad. Äggen är få och når en storlek av 150 µm, så det är tänkbart att arten har direktutveckling utan pelagiskt larvstadium. I övrigt är ekologin okänd.

Hot

Eftersom arten är svår att finna, och få eller inga fynd gjorts i svenska vatten under det senare decenniet, är dess status högst oklar. Det är också okänt huruvida arten är utsatt för några direkta hot.

Åtgärder

Eftersom varken artens status eller eventuella hotsituation klarlagts är det svårt att ge förslag på relevanta åtgärder. Det är dock önskvärt att undersökningar av djupare steniga botten, som är det habitat där arten tidigare lättast har kunnat påträffas, företas så att vi får ett hum om i vilken grad *P. exiguum* förekommer i våra vatten.

Övrigt

Etymologi: *Propilidium*, sammansatt av *pro*, Lat., ”för” samt släktnamnet *Pilidium* vilket är en subjektiv synonym till snäcksläktet *Iothia*, men upptaget av Müllers nemertinnamn, ty *Iothia* (d.v.s. *Pilidium* F. & H.) erinrar något om den mössa med namnet pilidium, vilken bars i Rom vid upptåg och teaterbesök samt gavs till slavar vid frigivningen; *exiguum*, Lat., ”något litet, småsak, bagatell, lappri” Bild: Ett skal av arten finns avbildat på www.gastropods.com/8/Shell_5828.html Utländska namn – DK: Bauti.

Litteratur

- Brattegard, T. & Holthe, T (eds.) 1997. Distribution of marine, benthic macro-organisms in Norway. Research Report for DN 1997-1. Directorate for Nature Management.
- Fretter, V. & Graham, A. 1976. The Prosobranch Molluscs of Britain and Denmark Part 1 – Pleurotomariacea, Fissurellacea and Patellacea. *J. Moll. Stud. Suppl* 1: 1–37.
- Hubendick, B. & Warén, A. 1975. Småsnäckor från svenska västkusten. 7. Släktena *Acmeae*, *Gibbula*, *Calliostoma*, *Littorina* m. fl. Göteborgs Naturhistoriska Mus. Årstryck 1975: 36–43.
- Jeffreys, J. G. 1865. *British Conchology or an account of the mollusca which now inhabit the British Isles and the surrounding seas*. Vol. III. Marine shells, comprising the remaining Conchifera, the Solenoconchia, and Gasteropoda as far as *Littorina*. Van Voorst, London.
- Jägerskiöld, L. A. 1971. A Survey of the Marine Benthonic Macro-Fauna Along the Swedish West Coast 1921-1938. *Acta Regiae Societatis Scientiarum. et Litterarum Gothoburgensis. Zoologica* 6, Kungliga Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället, Göteborg.
- Poppe, G. & Goto, Y. 1993. *European Seashells*. Vol. I. (Polyplacophora, Caudofoveata, Solenogastera, Gastropoda). Verlag Christa Hemmen.

Författare

Hans G. Hansson 2004. © ArtDatabanken, SLU 2005.